

Asia: VN/19788/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi paikallisen sopimisen edistämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Yleiset huomiot

Yleiset huomionne esityksestä

-

Nykytila ja sen arviointi

1 luku - Asian tausta ja valmistelu

2 luku - Nykytila ja sen arviointi

-

Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3 luku - Tavoitteet

4 luku - Keskeiset ehdotukset

-

Vaikutukset ja muut toteuttamisvaihtoehdot

4.2 luku - Vaikutukset

5 luku - Muut toteuttamisvaihtoehdot

-

Työsopimuslaki

2 luvun 7a § - Yleissitovaan työehtosopimukseen perustuva paikallinen sopiminen

Yleissitovassa kentässä valitun luottamusmiehen asema on oikeuskäytännön perusteella tällä hetkellä epäselvä. Lakiesityksen myötä yleissitovassa kentässä valitun luottamusmiehen asema entisestään korostuu luottamusmiehen voidessa lakiesityksen mukaan tehdä paikallisia sopimuksia. Asianajajaliitto toteaa, että esitys ei selkiytä yleissitovassa kentässä valitun luottamusmiehen asemaa.

Yleisovuus kentässä valittu luottamus mies edustaisi esityksen mukaisesti vain niitä työntekijöitä, jotka ovat voineet osallistua hänen valintaansa. Lakiesityksestä ei kuitenkaan käy ilmi, miten työnantaja voisi selvittää, ketkä työntekijät ovat voineet osallistua luottamusmiehen valintaan, ts. keitä luottamusmiehen kanssa tehtävä paikallinen sopimus koskisi. Mikäli luottamus mies edustaisi vain osaa henkilöstöstä, työnantaja voisi tehdä muun henkilöstön kanssa paikallisen sopimuksen viime kädessä henkilöstön enemmistön kanssa. Tällaisen paikallisen sopimuksen tekeminen kuitenkin edellyttäisi ensin sen selvittämistä, keitä työntekijöitä luottamus mies edustaa.

Tietosuojalainsäädännön perusteella työnantaja ei voi kerätä työntekijöiltä tietoa esimerkiksi heidän kuulumisesta ammattiliittoon. Asianajajaliitto katsoo, että lakiesityksestä tulisi käydä ilmi, miten työnantaja voisi tällaisessa tilanteessa selvittää, keitä työntekijöitä luottamus mies edustaa.

13 luvun 3 § - Luottamusvaltuutettu

Asianajajaliitto tuo esiin, että lakiesityksessä voisi olla tarpeen selvittää, onko luottamusvaltuutetusta työnantajalle ilmoittamiselle jotain erityisiä edellytyksiä vai onko työnantajalla oikeus ja velvollisuus luottaa luottamusvaltuutetuksi valitun henkilön vapaamuotoiseen ilmoitukseen valinnasta.

13 luvun 7§ - Poikkeaminen työehtosopimuksella

-

13 luvun 8 § - Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

-

Työaikalaki

18 § - Työajan enimmäismäärä

-

34 § - Poikkeaminen työehtosopimuksella

-

35 § - Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

-

36 § - Yleissitovaan työehtosopimukseen perustuva paikallinen sopimus

-

Vuosilomalaki

30 § - Poikkeaminen työehtosopimuksella

-

31 §- Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

-

Opintovapaalaki

13 a §

-

Yhteistoimintalaki

38 § - Sopimisoikeus

-

Työehtosopimuslaki

1 §

-

5a §

Uudessa pykälässä paikallisen sopimuksen voisi tehdä henkilöstön edustajan puuttuessa työehtosopimuksen piirissä olevan henkilöstön kanssa yhdessä enemmistöpäätöksin. Lakiesityksestä ei käy ilmi, miten enemmistö määritettäisiin. Lakiesityksen perusteella jää epäselväksi tarkoitetaanko enemmistöllä kaikkien niiden henkilöiden enemmistöä, jota asia koskee, vai päätöksentekoon esimerkiksi äänestämällä osallistuneen henkilöstön enemmistöä.

Asianajajaliiton näkemyksen mukaan esityksessä olisi perusteltua myös määritellä, tapahtuuko tällainen henkilöstön kanssa enemmistöpäätöksellä tehdyn paikallisen sopimisen irtisanominen samalla tavoin, ts. kyseisen henkilöstön enemmistöpäätöksin ja miten enemmistö irtisanomistilanteessa määritetään. Paikallinen sopimus on saatettu tehdä aikana, jolloin sen piirissä olevaa henkilöstä on vain muutama kymmenen ja myöhemmin mahdollisessa irtisanomistilanteessa satoja. Henkilöstö on myös paikallisen sopimisen tekemisen jälkeen voinut valita itselleen henkilöstön edustajan. Lakiesityksessä tulisi selventää, olisiko tällaisessa tilanteessa valitulla henkilöstön edustajalla mahdollisuus irtisanoa paikallinen sopimus vai tulisiko irtisanominen tehdä siinäkin tapauksessa henkilöstön enemmistöpäätöksin.

Merityösopimuslaki

2 luvun 6a § - Yleissitovaan työehtosopimukseen perustuva paikallinen sopiminen

-

13 luvun 9 § - Poikkeaminen työehtosopimuksella

-

13 luvun 10 § - Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

-

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Huomionne suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskevasta osiosta

Tuomioistuimen toimivalta

Normaalisitovuuskentässä paikalliseen sopimiseen liittyvät riidat ratkaistaisiin yleisessä tuomioistuimessa, jos paikallinen sopimus ei työehtosopimuksen mukaisesti saisi työehtosopimuksen oikeisvaikutuksia. Yleisitovuuskentässä paikalliseen sopimukseen liittyvät riidat ratkaistaisiin yleisessä tuomioistuimessa.

Asianajajaliitto nostaa esiin, että toimivaltaan liittyvät kysymykset ovat haastavia myös työoikeuden ammattilaisille. Asianajajaliitto katsookin, että esityksen jatkovalmistelussa olisi tarpeen arvioida, voisiko toimivaltajakoa työtuomioistuimen ja yleisen tuomioistuimen välillä lakiesityksessä selkiyttää.

Prosessuaaliset kysymykset

Asianajajaliitto kiinnittää lainvalmistelijoiden huomion myös prosessuaalisiin kysymyksiin. Asianajajaliitto pitää tarpeellisena arvioida, olisiko lakiesityksessä tarpeen ottaa kantaa prosessuaalisiin kysymyksiin, kuten kuka kantaa ja vastaa paikallista sopimusta koskevissa riidoissa erityisesti, kun paikallinen sopimus on tehty henkilöstön enemmistön kanssa, toisin sanoen kuka toimii kantajana ja haastaa työnantajan oikeuteen tai kenet työnantaja haastaa oikeuteen. Asia liittyy kiinteästi myös oikeudenkäyntikuluvastuuseen eli siihen, kuka tai mikä taho vastaa jutun voittaneen asianosaisen oikeudenkäyntikuluista.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Huomionne voimaantulo- ja siirtymäsäännöksistä

-

Enne Heidi
Suomen Asianajaliitto